

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०७४

नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ११० को उपदफा (२) को खण्ड (द२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिले देहायका विनियमहरू बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यी विनियमहरूको नाम "नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०७४" रहेको छ।

(२) यो विनियमावली नेपाल राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागु हुनेछ।^१

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियमावलीमा—

(क) "ऐन" भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ सम्भन्नु पर्छ।

(ख) "राष्ट्र बैंक" भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल राष्ट्र बैंक सम्भन्नु पर्छ।

(ग) "समिति" भन्नाले ऐनको दफा १४ बमोजिम गठन भएको राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समिति सम्भन्नु पर्छ।

(घ) "गभर्नर" भन्नाले ऐनको दफा १५ बमोजिम नियुक्त राष्ट्र बैंकको गभर्नर सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले ऐनको दफा २७ बमोजिम कायम मुकायम मुकरर भएको गभर्नर समेतलाई जनाउँनेछ।

(ङ) "डेपुटी गभर्नर" भन्नाले ऐनको दफा १६ बमोजिम नियुक्त राष्ट्र बैंकको डेपुटी गभर्नर सम्भन्नु पर्छ।

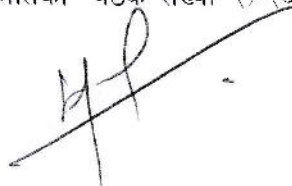
(च) "नीति निर्देशन कार्यान्वयन समिति" भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक, निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली २०५९ को विनियम ३४ बमोजिम सम्बन्धित डेपुटी गभर्नरको संयोजकत्वमा गठित समितिलाई सम्भन्नु पर्छ।

(छ) "सुपरिवेक्षण विभाग" भन्नाले राष्ट्र बैंक अन्तर्गतको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभाग सम्भन्नु पर्छ।

(ज) "बैंक वा वित्तीय संस्था" भन्नाले राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक वा वित्तीय संस्था सम्भन्नु पर्छ।

(झ) "कार्यकारी प्रमुख" भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा २९ बमोजिम नियुक्त सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाको कार्यकारी प्रमुख सम्भन्नु पर्छ र सो

^१मिति २०७४/०१/१९ मा बसेको सञ्चालक समितिको बैठक संख्या २/२०७४ वाट स्वीकृत।

शब्दले बैंक वा वित्तीय संस्थाको कार्यकारी प्रमुखको रूपमा काम गर्ने अन्य पदाधिकारी समेतलाई जनाउनेछ ।

(ज) “पूँजीकोष अनुपात” भन्नाले राष्ट्र बैंकबाट तोकिए बमोजिम गणना गरिएको पूँजीकोष अनुपातलाई सम्भन्धनु पर्छ र सो शब्दले पूँजी पर्याप्तता संरचना, २०७२ (Capital Adequacy Framework, 2015) अन्तर्गत तोकिएको बफर पूँजी बाहेकको न्यूनतम कूल पूँजी (Minimum Total Capital excluding Conservation Buffer) अनुपातलाई जनाउनेछ ।

३. पूँजीकोष अनुपात सम्बन्धी निर्देशनहरूको पालना नभएमा हुने शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीहरू:

राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपात कायम गर्न नसकेका बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई देहाय बमोजिमको सुधारात्मक कारवाहीहरू तत्काल गरिनेछ :-

(क) राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपातभन्दा बैंक वा वित्तीय संस्थाले कायम गरेको पूँजीकोष अनुपात पच्चीस प्रतिशतसम्मले कम भएमा -

(अ) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाको उच्च व्यवस्थापनसँग सुधारका कार्यक्रम सम्बन्धमा छलफल गरी छलफलका विषयवस्तुलाई अभिलेखको रूपमा राख्ने ।

(आ) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाको पूँजी वृद्धि (Recapitalization) गर्न पूँजी योजना माग गर्ने ।

(इ) नगद लाभांश तथा बोनस शेयर घोषणा गर्न रोक लगाउने ।

(ई) नयाँ शाखा खोल्न रोक लगाउने ।

(उ) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका सञ्चालकको भत्ता तथा सुविधा र प्रमुख कार्यकारी लगायत उच्च व्यवस्थापनको तलब, भत्ता तथा सुविधा वृद्धिमा रोक लगाउने ।

(ख) राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपातभन्दा बैंक वा वित्तीय संस्थाले कायम गरेको पूँजीकोष अनुपात पच्चीस प्रतिशतभन्दा बढी पचास प्रतिशतसम्मले कम भएमा -

(अ) खण्ड (क) बमोजिमका कारवाहीहरू गर्ने ।

(आ) निक्षेप परिचालन तथा कर्जा कारोबारको कुल रकममा सीमा कायम गर्ने । “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाको हकमा निक्षेप/वचत र अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिने ऋण/सापटीमा सीमा कायम गर्ने ।

(इ) नयाँ व्यवसायिक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न रोक लगाउने ।

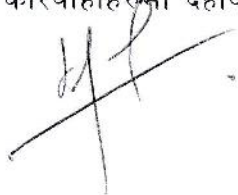
(ई) खरिद वा लिज प्रक्रिया मार्फत् थप स्थिर सम्पत्ति प्राप्त गर्नुपूर्व राष्ट्र बैंकको स्वीकृति लिनु पर्ने ।

- (उ) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन भत्ता, संस्था छोड्दा दिने अन्य सुविधामा वृद्धि, व्यवस्थापन शुल्क वृद्धि वा व्यवस्थापनको तजविजले दिन सक्ने अन्य क्षतिपूर्ति आदि प्रदान गर्न रोक लगाउने ।
- (ग) राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपातभन्दा बैंक वा वित्तीय संस्थाले कायम गरेको पूँजीकोष अनुपात पचास प्रतिशतभन्दा बढी पचहत्तर प्रतिशतसम्मले कम भएमा -
- (अ) खण्ड (ख) बमोजिमका कारवाहीहरू गर्ने ।
- (आ) नयाँ निक्षेप खाता खोल्न रोक लगाउने । “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाको हकमा नयाँ निक्षेप/वचत र अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण/सापटी लिन रोक लगाउने ।
- (इ) कर्जा सीमा वृद्धि गर्न तथा नयाँ कर्जा प्रवाह गर्न रोक लगाउने ।
- (ई) कर्मचारीहरूको तलब, भत्ता तथा अन्य आर्थिक सुविधा वृद्धिमा रोक लगाउने ।
- (उ) राष्ट्र बैंकको स्वीकृति लिई उच्च तहको कर्मचारी भर्ना गर्न बाहेक सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थामा अन्य नयाँ कर्मचारी भर्ना तथा बढुवामा रोक लगाउने ।
- (ऊ) पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धी कारवाही प्रारम्भ भएको मितिले छ महिनाभित्र तोकिएको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपात कायम नभएमा सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका सञ्चालक तथा कार्यकारी प्रमुखलाई ऐनको दफा १०० को उपदफा (२) बमोजिमका कारवाहीहरू गर्ने ।
- (घ) राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपातभन्दा बैंक वा वित्तीय संस्थाले कायम गरेको पूँजीकोष अनुपात पचहत्तर प्रतिशतभन्दा बढीले कम भएमा -
- (अ) खण्ड (ग) बमोजिमका कारवाहीहरू गर्ने ।
- (आ) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थालाई समस्याग्रस्त घोषणा गरी ऐनको दफा ८६ अनुरूपको कारवाही प्रारम्भ गर्ने ।
- (इ) समस्याग्रस्त घोषणा गरेको छ महिनासम्ममा पनि तोकिएको न्यूनतम पूँजीकोष अनुपात कायम नभएमा बैंक वा वित्तीय संस्थाको गाभ्ने गाभिने (मर्जर) वा प्राप्ति (एक्विजिशन) को प्रक्रिया शुरु गर्ने वा इजाजतपत्र रद्द गर्ने वा खारेजीको प्रक्रिया शुरु गर्ने ।
- (ई) ऐन र/वा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ अनुरूपका अन्य आवश्यक कारवाहीहरू गर्ने ।

४. कारवाहीमा छुट हुने अवस्था: विनियम ३ अनुसारको शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीहरू सबै “क”, “ख”, “ग” र “घ” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा समान रूपमा लागू हुनेछ ।

तर विनियम ३ को खण्ड (क) को उपखण्ड (इ) र (उ) तथा खण्ड (ग) को उपखण्ड (ई) र (उ) बाहेकका शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीहरूमा देहायका अवस्थाहरूमा छुट प्रदान गर्न सकिनेछ:-

- (क) नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकायहरूको सहयोग लिई राष्ट्र बैंक मार्फत पुनरसंरचनाको प्रक्रिया लागू गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको हकमा ।
- (ख) सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापन र/वा सञ्चालनलाई राष्ट्र बैंकले प्रत्यक्ष नियन्त्रणमा लिई सुधारात्मक कारवाही सञ्चालन गरी रहेको अवस्थामा ।
- (ग) बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ७० एवम् बैङ्क तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभ्ने गाभिने (मर्जर) तथा प्राप्ति (एक्विजिशन) सम्बन्धी विनियमावली, २०७३ मा भएका प्रावधानहरू पुरा गरी गाभ्ने गाभिने (मर्जर) वा प्राप्ति (एक्विजिशन) को सैद्धान्तिक सहमतिका लागि राष्ट्र बैंकमा निवेदन पेश गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको हकमा ।

तर एक आपसमा गाभ्ने गाभिने (मर्जर) वा प्राप्ति (एक्विजिशन) को सैद्धान्तिक सहमतिका लागि निवेदन दिने बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको विद्यमान पुँजीकोष जोड्दा न्यूनतम पुँजीकोष अनुपात नपुग्ने संस्थाको हकमा यो छुट प्रदान हुने छैन । त्यसैगरी तोकिएको अवधिभित्र गाभ्ने गाभिने (मर्जर) वा प्राप्ति (एक्विजिशन) कार्य सम्पन्न नगरेमा सो अवधि पश्चात् यो छुट स्वतः खारेज भएको मानिनेछ ।

५. **सुनुवाईको अवसर:** विनियम ३ बमोजिमको कारवाही गर्दा सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थालाई सुनुवाईको अवसर दिइने छ ।
६. **कारवाही गर्ने अख्तियारी:** विनियम ३ को खण्ड (क) बमोजिमका शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीहरू गर्ने अख्तियारी सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागलाई हुनेछ । खण्ड (ख) तथा (ग) बमोजिमका कारवाहीहरू नीति निर्देशन कार्यान्वयन समितिको सिफारिसमा गभर्नरको निर्णयबाट हुनेछ । खण्ड (घ) बमोजिमका कारवाहीहरू समितिको निर्णयबाट हुनेछ ।
७. **प्रत्यायोजित अख्तियारीको प्रयोग:** यस विनियमावली बमोजिम प्रत्यायोजित अख्तियारीको प्रयोग गरी कार्य गर्दा सम्बन्धित पदाधिकारीले प्रचलित ऐन, नीति, नियम तथा राष्ट्र बैंकले जारी गरेका निर्देशनहरूको अधिनमा रही गर्नु पर्नेछ ।
८. **काम कारवाहीको विवरण पेश गर्नुपर्ने:** यस विनियमावली बमोजिम भए/गरेका काम कारवाहीको विवरण सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागले त्रैमासिक रूपमा समितिको जानकारीको लागि पेश गर्नु पर्नेछ ।
९. **विनियमावलीको व्याख्या तथा संशोधन:** (१) यस विनियमावलीको कार्यान्वयनको क्रममा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा सोको व्याख्या समितिले गर्नेछ । समितिले गरेको व्याख्या अन्तिम हुनेछ । (२) यस विनियमावलीमा कुनै संशोधन गर्नु परेमा समितिले संशोधन गर्नेछ ।
१०. **बाधा अड्चन फुकुवा:** यस विनियमावलीको कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अड्चन आएमा सो बाधा अड्चन फुकुवाउने अधिकार गभर्नरलाई हुनेछ ।

११. बाभिएमा निष्क्रिय हुने: यस विनियमावलीका व्यवस्थाहरु नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ र सो अन्तर्गत बनेका नियमहरूसँग बाभिएमा बाभिएको हदसम्म स्वतः निष्क्रिय हुनेछ ।

१२. खारेजी तथा वचाऊ: (१) नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०६४ खारेज गरिएको छ ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम खारेज गरिएको विनियमावली बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीको सन्दर्भमा भए गरेका काम कारवाही तथा निर्णयहरु यसै विनियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

